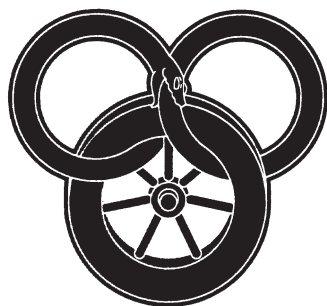

ROBERT DŽORDAN
BRENDON SANDERSON

Tornjevi ponoći^{deo}_{prvi}

Trinaesta knjiga u serijalu Točak vremena

Preveo
Ivan Jovanović

■ Laguna ■

Naslov originala

Robert Jordan and Brandon Sanderson

THE TOWERS OF MIDNIGHT

Copyright © 2010 by The Bandsnatch Group, Inc.

Translation Copyright © 2013 za srpsko izdanje, LAGUNA

Za Džejsona Denzela, Melisu Krejb, Boba Klaca, Dženifer Lijang, Lindu Taljijeri, Meta Heča, Li Batler, Majka Makerta i sve one čitaoce koji su godinama *Točak vremena* videli kao deo sopstvenog života i u tome drugima pomagali da svoj život poboljšaju.

SADRŽAJ

MAPE	10–11
Prolog: Razlike	13
1. Prvo jabuke	51
2. Pitanja predvodništva	58
3. Amirlinin gnev	70
4. Šara stenje.	84
5. Pismena	99
6. Ispitivačke namere	116
7. Lakše od pera.	128
8. Cura sa sedam pruga.	137
9. Krv u vazduhu	152
10. Nakon opačine	159
11. Neočekivano pismo	168
12. Prazna mastionica	180
13. Ono što je postignuto	185
14. Zavet.	193
15. Iskoristiti oblutak.	208
16. Šana'har	222
17. Rastanci i sastanci	236
18. Snaga ovog mesta	252
19. Razgovor o zmajevima.	271
20. Izbor	289
21. Otvorena kapija.	308
22. Kraj legende.	326
23. Lisičje glave	353
24. Suprotstavljanje.	372

Ubrzo je postalo očigledno, čak i u samom stedingu, da se Šara rase-
njuje. Nebo se natmurilo. Naši mrtvi su se pojavili, stojeći u prstenovi-
ma izvan granica stedinga i gledajući unutra. Najveći nespokoj budilo
je to što je drveće obolelo, a nijedna pesma nije mogla da ga izleči.

U tom vremenu tuge ja sam prišao Velikom panju. Isprva mi je
to bilo zabranjeno, ali moja majka Kovril zahtevala je da mi se pruži
prilika. Ne znam šta ju je navelo da se predomisli, budući da se upravo
ona žučno zalagala za stavove suprotne strane. Ruke su mi se tresle.
Na meni je bilo da budem poslednji govornik i izgledalo je kao da je
većina već odlučila da se Knjiga prelaza otvori. To su smatrali zavr-
šenom stvari, a mene nebitnim.

A ja sam znao da će čovečanstvo biti ostavljeno da se samo suoči sa
Senkom ako moj govor ne bude dobar i veran istini. U tom trenutku,
moja usplahirenost i bojazan su nestale. Osećao sam samo spokoj,
mirnu usredsređenost. Otvorio sam usta – i progovorio.

– iz *Ponovorođenog Zmaja*,
Loijal, sin Arenta, sina Halanovog, iz stedinga Šangtai.

Mitro more

Aile
Dašar

Aritski
okean

Bandar
Eban

Falme

Aritski
okean

Tanciko

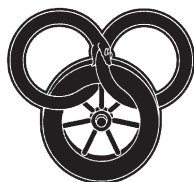
Tremalking

Kalm 6

PROLOG

Razlike

Mandarbova kopita dobovala su po krševitom tlu u dobro poznatom ritmu dok je Lan Mandragoran jahao ka svojoj smrti. Grlo ga je peklo od suvog vazduha, a zemlja je bila poprskana belim kristalima soli, koji su se uzdizali iz dubina. Crveno stenje štrčalo je daleko na severu, ukaljano bolešću. Belezi Pustoši gmizali su preko njega nalik na tamne lišajeve.

Nastavio je da jaše ka istoku, prateći Pustoš. I dalje je u Saldeji, gde ga je žena ostavila, svega za dlaku ispunjavajući svoje obećanje da će ga odvesti u Krajine. Taj put se već dugo pruža pred njim. Pre dvadeset godina skrenuo je s njega, kada je pristao da sledi Moirainu, ali oduvek je znao da će se na njega vratiti. Nositi ime njegovih očeva znači upravo to; nositi mač na boku i hadori na glavi znači upravo to.

Taj stenoviti deo severne Saldeje poznat je kao Zaravni Proska. Sumorno mesto za jahanje, pošto tu nije rasla nijedna biljčica. Vetar je duvao sa severa, noseći sa sobom smrad koji kao da je dopirao iz neke duboke vrele baruštine, prepune leševa. Olujno nebo iznad njega bilo je tmurno i zloslutno.

Ta žena, pomislio je Lan, odmahujući glavom. Kako je brzo Ninaeva naučila da govori i razmišlja kao Aes Sedai. Ne boli ga to što sam jaše u smrt, ali to što zna da ona strahuje za njega... to ga boli. Veoma.

Već danima nije nikoga video. Saldejci imaju utvrde na jugu, ali tu je krajolik izbrazdan urvinama i jazovima, tako da je Trolocima teško da tuda napadaju; više vole da napadaju u blizini Maradona.

Međutim, to ne znači da on može da se opusti. Tako blizu Pustoši, čovek nikada ne sme da se opušta. Primetio je jedno brdašce, koje bi bilo zgodno za izviđački položaj. Dobro je pazio na ma kakve naznake pokreta. Obišao je jedno ulegnuće u tlu, čisto za slučaj da ga u njemu čeka nečija zaseda. Sve vreme je držao luk. Kada bude zašao malo dalje ka istoku, zaći će dublje u Saldeju i preći u Kador, s njegovim dobrim putevima. A onda...

Niz obližnju padinu zakotrlja se šljunak.

Lan pažljivo izvadi strelu iz tula privezanog za Mandarbovo sedlo. Odakle li se taj zvuk začuo? *Sa desne strane*, zaključio je. Južno. Ona tamo padina; neko prilazi iza nje.

Lan nije zauzdao Mandarba. Da se zvuk kopita promenio, to bi bilo upozorenje za one koji dolaze. Tiho je digao luk, osećajući kako mu se prsti znoje u rukavicama od meke jelenske kože. Stavio je strelu na luk i pažljivo ga zategao, privlačeći strelu sve do obraza, udišući njene mirise. Gušćja pera, smola.

Jedna prilika se pojavi iza južnog obronka. Čovek se ukoči, a stari čupavi tovarni konj ga obiđe i nastavi dalje. Zaustavi se tek kada mu se konopac privezan oko vrata zateže.

Čovek je bio u smeđoj košulji i prašnjavim čakširama. Za pojas je zadenuo mač, a ruke su mu bile mišićave i snažne, ali nije delovao preteće. Zapravo, delovao mu je nekako poznato.

„Lorde Mandragorane!“, uzviknu taj čovek, pa požuri napred, vodeći konja za sobom. „Napokon sam te pronašao. Pretpostavio sam da ćeš putovati Kremerskim drumom!“

Lan spusti luk i zauzda Mandarba. „Poznajem li te?“

„Doneo sam potrepštine, milostivi!“ Čovek je crnokos i preplanule puti. Verovatno krajiškog roda. Produžio je prema Lanu, preterano poletan, cimajući debelim prstima konopac kojim je pretovareni konj bio vezan. „Računao sam da nemaš dovoljno hrane. Poneo sam i šatore – četiri komada, za svaki slučaj – kao i nešto vode. Hrane za konje. I...“

„Ko si ti?“, prasnu Lan. „I otkud znaš ko sam ja?“

Čovek se lecnu i zastade. „Ja sam Bulen, milostivi. Iz Kandora.“

Iz Kandora... Lan se sećao jednog vižljastog mladog glasnika. Sa iznenađenjem, uvide sličnost. „*Bulene?* Čoveče, pa to je bilo pre dvadeset godina!“

„Znam, lorde Mandragorane. Ali kada se u palati proneo glas da je Zlatni ždral razvijen, znao sam šta mi je činiti. Dobro sam savladao mačevanje, milostivi. Došao sam da jašem s tobom i...“

„Glas o mom putovanju proneo se čak do Aesdaišara?“

„Da, milostivi. El’Ninaeva je došla kod nas, vidiš. Kazala nam je šta si uradio. Drugi se prikupljaju, ali ja sam pošao prvi. Znao sam da će ti biti potrebne namirnice.“

Plamen spalio tu ženu, pomislio je Lan. Još ga je naterala da se *zakune* da će prihvatiti sve koji budu želeli da jašu s njim! Pa, ako ona može da se igra sa istinom, može i on. Lan je kazao da će prihvatiti sve koji budu želeli da *jašu* s njim. Taj čovek nije konjanik. Stoga, Lan može da ga odbije. To je bedna razlika, ali dvadeset godina provedenih u društvu Aes Sedai naučilo ga je kako da pazi šta priča.

„Vrati se u Aesdaišar“, kaza mu Lan. „Reci im da je moja žena pogrešila i da *nisam* razvio Zlatnog ždrala.“

„Ali...“

„Sine, nisi mi potreban. Sada odlazi.“ Lan mamuznu Mandarba da krene hodom, pa prođe čoveka koji je stajao na putu. Nekoliko narednih trenutaka, Lan je mislio da će njegovo naređenje biti poslušano, mada ga je savest mučila zbog poigravanja sa zavetom koji je dao.

„Otac mi je bio Malkijerac“, javi se Bulen iza njega.

Lan samo produži.

„Poginuo je kada mi je bilo pet godina“, doviknu Bulen. „Oženio se Kandorkom. Oboje su ubili razbojnici. Ne pamtim ih najbolje. Sećam se samo jedne stvari koju mi je otac rekao: da ćemo se jednoga dana boriti za Zlatnog ždrala. Ovo je sve što mi je ostalo od njega.“

Lan nije mogao a da se ne osvrne dok je Mandarb nastavljao napred. Bulen je držao tanku kožnu vrpcu, hadori kakav na glavi nosi svaki Malkijerac koji se zavetovao da se bori protiv Senke.

„Nosio bih hadori svog oca“, doviknu Bulen, sve jačim glasom, „ali nemam koga da pitam mogu li. Takav je običaj, zar ne? Neko mora da mi podari pravo da ga stavim. Pa, želim da se borim protiv Senke do kraja svog života.“ Spusti pogled na hadori, pa onda opet diže glavu i viknu: „Hoću da se suprotstavim mraku, al’Lane Mandragorane! Zar ćeš mi reći da ne mogu?“

„Idi Ponovorođenom Zmaju“, odvrati mu Lan. „Ili u vojsku svoje kraljice. Primiće te.“

„A ti? Zar ćeš jahati sve do Sedam kula bez ikakvih potrepština?“

„Loviću.“

„Izvinjavam se, milostivi, ali jesi li ti *video* ove krajeve? Pustoš se primiće sve više i više ka jugu. Ništa ne raste, čak ni u krajevima koji su nekada bili plodni. Divljač je retka.“

Lan se pokoleba, pa zauzda Mandarba.

„Pre svih onih godina“, doviknu Bulen, hodajući napred i vodeći svog tovarnog konja, „nisam ni znao ko si ti, mada jesam znao da si izgubio nekoga od nas ko ti je bio mnogo drag. Godinama sam psovao samog sebe zbog toga što ti nisam bolje služio. Zavetovao sam se da ću se jednoga dana boriti rame uz rame s tobom.“ Priđe pored Lana. „Pitam tebe, zato što nemam oca – mogu li da nosim hadori i da se borim uz tebe, al' Lane Mandragorane? Kralju moj?“

Lan lagano uzdahnu, prigušujući osećanja. *Ninaeva, kada te sledeći put budem video...* ali više je nikada neće videti. Pokuša da ne razmišlja o tome.

Jeste dao zavet. Aes Sedai mogu da izvrđavaju svojim obećanjima, ali da li to njemu daje pravo da čini to isto? Ne. Čovek je onakav kakva mu je čast. Ne može da odbije Bulena.

„Jahaćemo u potaji“, reče mu Lan. „*Nećemo* razviti Zlatnog ždrala. Nikome nećeš govoriti ko sam.“

„Da, milostivi“, kaza Bulen.

„Onda ponosno nosi taj hadori“, reče mu Lan. „Premalo ljudi poštuje stare običaje. I da, možeš da mi se pridružiš.“

Lan mamuznu Mandarba da krene, a Bulen peške pođe za njim. I tako jedan postade dvojica.

Perin tresnu čekićem o usijano gvožđe. Žiške se razleteše po vazduhu poput svitaca. Lice mu je moko od znoja. Nekim ljudima smeta zveket metala po metalu, ali ne i Perinu. Njega taj zvuk smiruje. On diže čekić, pa opet zamahnu njime.

Žiške. Leteći opiljci svetlosti, koji mu se odbijaju od kožnog prsluka i kecelje. Od svakog udarca, zidovi te prostorije – podignuti od debelog kožolistovog drveta – *bruje*, odgovarajući na zveket metala. On to sanja, premda nije u vučjem snu. To zna, mada ne zna *kako* to zna.

Prozori su mračni; jedina svetlost dopire od tamnocrvenog ognja koji plamti s njegove desne strane. Dve gvozdene prečage greju se u ugljevlju, čekajući svoj red na nakovnju. Perin opet zamahnu čekićem.

To je spokoj. To je *dom*.

Pravi nešto važno. Nešto veoma važno. To je deo nečega većeg. Prvi korak u pravljenju nečega jeste zaključiti iz čega se to sastoji. Gazda Luhan je tome naučio Perina prvog dana u kovačnici. Čovek ne može da napravi ašov ako ne shvata kako se držalje spaja s glavom. Čovek ne može da napravi šarku ako ne zna gde se umeće klin. Ni zakivak ne može da se napravi ako se ne zna od čega se sastoji: glave, tela, šiljka.

Shvati delove, Perine.

Jedan vuk je ležao u uglu. Bio je veliki i prosedog krzna, inače bledosivog kao rečni oblutak, prepunog ožiljaka od života provedenog u bitkama i lovu. Vuk je ležao s glavom na šapama, gledajući Perina. To je prirodno. *Naravno* da je vuk u uglu. Zašto ne bi tu bio? To je Skakač.

Perin je radio, uživajući u vrelini kovačnice, znoju koji mu se sliva niz ruke, mirisu vatre. Oblikovao je jednu gvozdenu šipku, udarajući po jednom na svaka dva otkucaja srca. Metal nije stizao da se ohladi, već je zadržavao podatnu crveno-žutu boju.

Šta ja to pravim? Perin mašicama diže blistavo gvožđe. Vazduh se mreškao oko njega.

Tres, tres, tres, posla mu Skakač, obraćajući mu se slikama i mirisima. *Kao štene koje skače na leptire.*

Skakač nije video nikakvu svrhu u oblikovanju metala, pa mu je bilo smešno to što ljudi rade takve stvari. Za jednog vuka, stvar je to što jeste. Zašto ulagati toliki trud da se ta stvar promeni u nešto drugo?

Perin spusti gvožđe, a ono se smesta ohladi i stade da iz žute prelazi u narandžastu, pa u grimiznu i na kraju mrko-crnu. Čekićem ga je sabio u izobličeni grumen, veličine možda njegove dve pesnice. Gazda Luhan bi se posramio kada bi video tako aljkavo urađen posao. Perin mora da otkrije šta to pravi, i to brzo – pre nego što mu se majstor vrati.

Ne. Nije tako. San zadrhta, a zidovi postaše magloviti.

Nisam više šegrt. Perin se šakom u debeloj rukavici uhvati za glavu. *Više nisam u Dvema Rekama. Sada sam čovek, oženjeni čovek.*

Perin zgrabi mašicama grumen neoblikovanog gvožđa, pa ga odsečno spusti na nakovanj. Gvožđe ožive od vreline. *Sve je i dalje onako kako ne treba da bude.* Perin tresnu čekićem. *Sada bi trebalo da je sve bolje! Ali nije. Nekako je još gore.*

Nastavi da tuče čekićem. Mrzi one glasine koje ljudi u logoru šapuću o njemu. Perin je bio bolestan i Berelajn se brinula o njemu. To je sve. Ali ono šaputanje nikako da prestane.

Udarao je čekićem iznova i iznova. Varnice su sevale po vazduhu kao vodopad. Bilo ih je previše za jednu gvozdenu polugu. Udari još jednom, pa udahnu i izdahnu.

Grumen gvožđa se nije promenio. Perin zareža i zgrabi mašice, sklanjajući grumen u stranu i uzimajući novu polugu iz ugljevlja. *Mora da završi tu stvar. Ona je veoma važna. Ali šta on to pravi?*

Opet počeo da kuje. *Moram da provodim više vremena sa Failom, da shvatim šta se dešava i da otklonim tu neprijatnost koja vlada između nas. Ali nema*

vremena! One Svetlošću zaslepljene budale oko njega ne umeju da se staraju o sebi. Nikome u Dvema Rekama nikada ranije nije bio potreban vlastelin.

Radio je neko vreme, a onda digao drugi komad gvožđa. To parče gvožđa se ohladilo i pretvorilo u ružnu pljosnatu polugu otprilike dužine njegove podlaktice. Još jedan aljkavo iskovan komad. Spusti ga u stranu.

Ako si nesrećan, posla mu Skakač, uzmi svoju nju i idi. Ako ti ne želiš da predvodiš čopor, predvođiće ga neko drugi. Vukovo slanje došlo mu je kao niz slika trka preko polja tako da mu se zrnevlje pšenice na stabljikama češalo o njušku. Vedro nebo, hladan lahor, uzbuđenje i žudnja za pustolovinom. Miris sveže kiše, divljih pašnjaka.

Perin gurnu mašice u ugljevlje kako bi uzeo poslednju polugu gvožđa. Plamtela je opasnim žutilom. „Ne mogu da odem.“ Pruži polugu prema vuku. „To bi značilo da odustanem od toga da budem vuk. To bi značilo da bih izgubio sebe. To neću uraditi.“

Držao je skoro istopljeni čelik između njih, a Skakač ga je gledao, tako da su mu se žute iskre svetlosti odražavale u očima. Taj san je tako čudan. U prošlosti, Perinovi obični snovi i vučji snovi bili su odvojeni. Šta li to pretapanje znači?

Perin se boji. Postigao je kolebljivo primirje s vukom u sebi. Opasno je postati previše blizak vukovima, ali to ga nije sprečilo da im se obrati kada je tragao za Failom. Sve za Failu. Ali Perin je tada bezmalo poludeo, pa je čak pokušao i da ubije Skakača.

Perin nema ni izbliza onako vlast nad sobom kako je pretpostavljao. Vuk u njemu i dalje bi mogao da prevlada.

Skakač zevnu tako da mu jezik ispade iz usta. Po mirisu bi se reklo da mu je sve to zabavno.

„Ovo nije smešno.“ Perin spusti poslednju polugu a da nije ni počeo da radi na njoj. Ohladila se i poprimila oblik tankog pravougaoika, prilično podsećajući na začetke šarke.

Nevolje nisu zabavne, Mladi Biče, saglasi se Skakač. Ali ti se pentraš i silaziš preko istog zida iznova i iznova. Dođi. Hajde da trčimo.

Vukovi žive u trenutku; mada se sećaju prošlosti i kao da imaju nekakav čudan osećaj za budućnost, ne brinu ni o jednom ni o drugom. Ne onako kao što ljudi to čine. Vukovi slobodno trče, loveći vetrove. Pridružiti se njima značilo bi zaboraviti bol, tugu i osujećenost. Biti slobodan...

Ta sloboda bi previše koštala Perina. Ostao bi bez Faile, pa i bez samog sebe. On ne želi da bude vuk. Želi da bude čovek. „Postoji li neki način da preokrenem ovo što mi se dešava?“

Preokreneš? Skakač naheri glavu. Vukovi ne idu unazad.

„Mogu li...“ Perin se mučio da objasni to što hoće da kaže. „Mogu li da pobegnem tako daleko da vukovi ne mogu da me čuju?“

Skakač je delovao zbunjeno. Ne. „Zbunjeno“ nije dovoljno dobar izraz da opiše mučna slanja koja su dopirala od Skakača. Ništavilo, smrad trulog mesa, vukovi koji zavijaju od bola. Skakač ne može da zamisli kako je to biti odsečen.

Perin je bio ošamućen. Zašto li je prestao da kuje? Mora da završi. Gazda Luhan će biti razočaran! Ono grumenje je užasno. Trebalo bi da ga sakrije. Da napravi nešto drugo i da pokaže kako *jeste* sposoban. On *ume* da kuje. Zar ne?

Iza njega se začu neko šištanje. Perin se okrenu, iznenadivši se kada ugleda kako jedno od buradi za kaljenje pored ognjišta ključa. *Naravno*, pomisli. *Ona prva dva komada koja sam završio – tu sam ih ubacio.*

Izenada obuzet strepnjom, Perin zgrabi mašice i zagnjuri ih u ključalu vodu, a para mu se diže u lice. Nađe nešto na dnu bureta i izvadi ga mašicama: parče usijanog metala.

Sjaj iščile. To parče metala zapravo je bila čelična figurica u obliku visokog i mršavog čoveka s mačem na leđima. Svaka pojedinost na toj figurici beše jasno prikazana – nabori košulje, kožne vrpce na balčaku sićušnog mača. Ali lice mu je izvitopereno, a usta razjapljena u nemom vrisku.

Aram, pomisli Perin. *Ime mu je bilo Aram.*

Perin ne može *to* da pokaže gazda Luhanu! Zašto li je napravio tako nešto?

Figurica još više razjapi usta, nemo vrišteći. Perinu se ote uzvik, pa je ispusti s mašica i odskoči. Statuica pade na drveni pod i razmrskala se.

Zašto toliko razmišljaš o njemu? Skakač zevnu širokim vučjim zevom, a jezik mu se povuče. *Uobičajeno je da mlado štene izaziva vođu čopora. Bio je glup, a ti si ga porazio.*

„Ne“, prošapta Perin. „To nije uobičajeno za ljude. Ne za prijatelje.“

Zidovi kovačnice iznenada se razidoše i pretvoriše u dim. Delovalo mu je prirodno da se to dogodi. Perin napolju ugleda ulicu obasjanu dnevnom svetlošću, u gradu s radnjama slomljenih izloga.

„Malden“, izusti Perin.

Napolju je stajala maglovita providna prikaza njega. Prikaza nije nosila kaput; gole ruke bile su nabrekle od mišića. Bradu mu je bila kratka, ali zbog toga je delovao starije i napetije. Da li Perin zaista izgleda *tako* upečatljivo? Zdepasta gromada od čoveka, zlatnih očiju koje kao da blistaju, sa blistavom sekirom sečiva u obliku polumeseca, veličine ljudske glave.

Nešto nije u redu s tom sekirom. Perin izađe iz kovačnice, prolazeći kroz senovitu prikazu sebe. Kada to učini, on postade ta slika, a teška sekira nađe mu se u ruci i radna odeća nestade, zamenjena bojnomoćom spremom.

On potrča. Da, to *jeste* Malden. Aijeli su na ulicama. Proživeo je tu bitku, mada je ovoga puta daleko spokojniji. Ranije se izgubio u uzbuđenju borbe i traganju za Failom. Stade nasred ulice. „Nije ovako bilo. U Maldenu sam nosio čekić. Odbacio sam sekiru.“

Rog ili kopito, Mladi Biče, zar je bitno čime loviš? Skakač je sedeo na suncem obasjanoj ulici pored njega.

„Da, bitno je. Bitno je meni.“

A koristiš ih na isti način.

Dva Šaidoa pojaviše se iza jednog ugla. Gledali su nešto s leve strane, što Perin nije mogao da vidi. Pojuri da ih napadne.

Prvog preseče preko brade, pa drugome zari u nedra šiljak sekire. Bio je to surov i strašan napad, i sva trojica su završila na tlu. Bilo je potrebno nekoliko uboda šiljkom kako bi dokrajčio drugog Šaidoa.

Perin ustade. Seća se da je ubio ta dva Aijela, mada je to učinio čekićem i nožem. Ne žali zbog njihove smrti. Čovek ponekad mora da se bori – i jednostavno je tako. Smrt je strašna, ali to ne znači da nije nužna. Zapravo, osećao se predivno kada se sukobio sa Aijelima. Osećao se kao vuk u lovu.

Kada se Perin bori, skoro da postaje neko drugi. A to je opasno.

On optužujuće pogleda Skakača, koji je lenjo ležao na jednom uličnom uglu. „Zašto me teraš da ovo sanjam?“

Teram?, upita Skakač. Ovo nije moj san, Mladi Biče. Vidiš li moje čeljusti na tvom vratu, kako te primoravaju da razmišljaš o njemu?

Krv se slivala s Perinove sekire. Znao je šta sledi. Okrenu se. Aram mu se približavao s leđa, ubilačkog pogleda. Pola lica nekadašnjeg Krpara bilo je umazano krvlju, koja mu se slivala s brade i kapala na kaput s crvenim prugama.

Aram zamahnu mačem ka Perinovom vratu, tako da čelik zasikta kroz vazduh. Perin ustuknu za korak. Odbija da se opet bori protiv tog mladića.

Senovita prikaza odvoji se od njega, ostavljajući pravog Perina u kovačkoj odeći. Senka razmeni nekoliko udaraca sa Aramom. *Prorok mi je to objasnio... Ti si zapravo Nakot Senke... Došao sam da izbacim gospu Failu od tebe...*

Senoviti Perin iznenada se preobrazi u vuka. Krzna mračnog skoro kao da je Senobrat, skoči i zakla Arama.

„Ne! Nije se tako odigralo!“

To je san, posla mu Skakač.

„Ali nisam ga ja ubio“, pobuni se Perin. „Neki Aijel ga je ustrelio neposredno pre...“

Pre nego što je Aram stigao da ubije Perina.

Rog, kopito ili zub, posla mu Skakač, okrenuvši se i pošavši prema jednoj zgradi. Njen zid nestade, otkrivajući da se u njoj nalazi gazda Luhanova kovačnica. *Zar je bitno? Mrtvi su mrtvi. Dvonogi obično ne dolaze ovamo kada umru. Ne znam kuda to idu.*

Perin pogleda Aramovo telo. „Trebalo je da mu otmem taj glupi mač istog trena kada ga je uzeo u ruke. Trebalo je da ga pošaljem da se vrati svojoj porodici.“

Zar štene ne zaslužuje da ima očnjake?, upita Skakač, iskreno zbunjen. *Zašto bi mu ih iščupao?*

„To je ljudska stvar“, odgovori mu Perin.

Dvonoge stvari, ljudske stvari. Kod tebe se sve uvek vrti oko nekih ljudskih stvari. Šta je sa vučjim stvarima?

„Ja nisam vuk.“

Skakač uđe u kovačnicu, a Perin nevoljno pođe za njim. Voda u buretu je i dalje ključala. Zid se vratio, a Perin je opet bio u kožnom prsluku i kecelji, s mašicama u rukama.

On priđe buretu i izvadi još jednu figuricu. Ta je bila u obliku Toda al’Kara. Dok se hladila, Perin je video da joj lice nije izobličeno kao Aramovo, mada je donja polovina još bila bezoblična – i dalje samo parče metala. Figurica je i dalje blistala crvenkastim sjajem, čak i nakon što ju je Perin spustio na pod. Opet gurnu mašice u vodu i izvadi statuicu Džorija Kongara, pa onda Azija al’Tona.

Perin se stalno vraćao buretu ključale vode i iz njega vadio figuricu za figuricom. Kako to već zna da bude u snovima, to je trajalo tek jedan tren, ali se činilo kao da se proteglo na sate. Kada je završio, na stotine figurica stajalo je na podu, okrenuto prema njemu. Gledajući ga. U svakoj čeličnoj figurici kao da je gorela slična vatra – kao da su čekale da budu prekovane.

Ali takve figurice se ne kuju – već liju. „Šta to znači?“ Perin sede na jednu stoličicu.

Znači? Skakač otvori usta u vučjem kezu. *To znači da na podu ima mnogo malih ljudi koji nisu za jelo. Tvoj soj previše voli stenje i ono što je u njemu.*

Statuice su izgledale kao da ga optužuju za nešto. Oko njih, Aramove krhotine kao da su se svakog trena uvećavale. Smrskane šake zagrebaše po tlu. Sve krhotine pretvoriše se u šačice, koje su stale da gmižu ka Perinu i da se pružaju ka njemu.

Perin oštro uzdahnu, pa skoči na noge. U daljini začu zvonak smeh kako se sve više približava i od kog se cela zgrada tresla. Skakač skoči na njega. A onda...

Perin se trže i probudi se. Vratio se u svoj šator, podignut na onom polju gde su već nekoliko dana ulogoreni. Prethodne nedelje naleteli su na mehur zla zbog kog su vatrenocrvene ljigave zmije izmigoljile iz tla po čitavom logoru. Nekoliko stotina ljudi boluje od njihovih ujeda; Lečenje Aes Sedai bilo je dovoljno da većinu njih sačuva u životu, ali ne i da se u potpunosti oporave.

Faila je mirno spavala pored Perina. Jedan od njegovih ljudi napolju udari u stub kako bi odbrojao sate. Tri udarca. Zora je još daleko.

Perinu je srce tiho tuklo, pa je primeo šaku nagim prsima. Napola je očekivao da će čitava vojska metalnih šačica izgmizati ispod njegovog ležaja.

Na kraju je naterao sebe da sklopi oči i da pokuša da se opusti. Ovoga puta, bilo mu je veoma teško da zaspi.

Grendal je srkutala vino koje se presijavalo u peharu optočenom srebrnom mrežom. Pehar beše načinjen tako da su u kristalu zatočene kapljice krvi obrazovale šaru nalik na prsten. Zauvek zamrznuti sićušni jarkocrveni mehurići.

„Trebalo bi da *radimo* nešto“, reče Aran'gar, gladno odmeravajući jednog od Grendalinih mezimaca dok je prolazio. „Ne znam kako možeš da podneseš da si tako daleko od važnih dešavanja, kao nekakav učenjak u prašnjavom uglu.“

Grendal izvi obrvu. Učenjak? U nekom prašnjavom *uglu*? Natrinova humka bila je skromna u poređenju s nekim palatama u kojima je ranije boravila u prethodnom Dobu, ali teško da bi se za nju moglo reći da je stračara. Nameštaj je lep, zidovi optočeni debelim tamnim drvetom, a mermerni podovi intarzirani sedefom i zlatom.

Aran'gar samo pokušava da je izazove. Grendal suzbi bes. Vatra je tek tinjala u ognjištu, ali dvostruka vrata – koja su vodila na grudobran na trećem spratu – bila su otvorena, tako da je kroz njih ulazio hladan planinski lahor. Ona retko kada ostavlja otvorene prozor ili vrata što gledaju napolje, ali danas joj se dopadala ta suprotnost: toplota s jedne strane, a hladan pove-tarac s druge.

Život se svodi na *osećaje*. Dodire na koži, i strastvene i ledene. Bilo šta sem običnog, prosečnog, mlakog.

„Slušaš li me?“, upita Aran'gar.

„Uvek slušam“, odgovori Grendal, spuštajući pehar dok je sedala na svoju stolicu. Bila je u pripijenoj zlatnoj haljini, prozirnoj ali zakopčanoj do vrata. Kako je ta domanska odeća čudesna – kao stvorena za izazivanje, a istovremeno takva da se sve vidi.

„*Prezirem* što sam tako daleko od dešavanja“, nastavi Aran'gar. „Ovo doba je uzbudljivo. Primitivni ljudi umeju da budu veoma zanimljivi.“ Žena

snežnobebe puti i zanosnih oblina izvi leđa, pružajući ruke prema zidu. „Propuštamo najuzbudljivija dešavanja.“

„Uzbuđenje je najbolje posmatrati sa udaljenosti“, odvrati Grendal. „Pomislila bih da ćeš ti to najbolje razumeti.“

Aran'gar začuta. Veliki gospodar nije bio zadovoljan njom zbog toga što je izgubila vlast nad Egvenom al'Ver.

„Pa“, odgovori Aran'gar ustajući, „ako ti tako misliš, ja ću potražiti zanimljiviju večernju zabavu.“

Glas joj je bio hladan; možda njihovo savezništvo slabi. U tom slučaju, vreme je za pojačanje. Grendal se otvori i prihvati vlast Velikog gospodara nad sobom, osećajući treperavo ushićenje usled njegove moći, njegove strasti i njegovog *suštastva*. Ta besna bujica ognja daleko je više opija nego Jedna moć.

To je pretilo da je nadvlada i sprži – a uprkos tome što je bila ispunjena Istinskom moći, mogla je da usmerava samo jednu njenu tananu nit – Moridinov dar. Ne, već dar Velikog gospodara. Najbolje je da i ne počinje da ih u sebi dovodi u vezu. Zasad, Moridin je Nae'blis. Samo zasad.

Grendal izatka nit Vazduha. Rad sa Istinskom moći je sličan, ali ne istovećtan radu s Jednom moći. Tkanje Istinske moći često radi neznatno drugačije, ili ima nepredviđeno propratno dejstvo. A ima nekih tkanja koja mogu da se izatkaju *samo* Istinskom moći.

Sušćina Velikog gospodara pritiska Šaru i rasteže je tako da na njoj ostaju ožiljci. Čak i nešto što je Tvorac osmislio tako da bude većno može da se razatka silama Velikog gospodara. To govori o većnoj istini – o nećemu što je za Grendal najbliže svetinji. Šća god Tvorac može da sazda, to Veliki gospodar može da uništi.

Ona pogura svoju nit Vazduha kroz prostoriju prema Aran'gar. Druga Izabrana izašla je na balkon. Grendal je zabranila otvaranje kapija unutar zamka da se njeni mezimci ili njen nameštaj ne bi ošćetili. Grendal diže tkanje Vazduha sve do Aran'garinog obraza i nežno ga pomilova.

Aran'gar se ukoći. Sumnjićavo se okrenu, ali beše potreban tek tren da razrogaći oći. Nije se naježila zbog toga što Grendal usmerava. Istinska moć ne odaje nikakve naznake. Muško ili žensko, niko ne može ni da vidi ni da oseti tkanja – ako njoj ili njemu nije podarena sposobnost usmeravanja Istinske moći.

„Šćta?“, upita žena. „Kako? Moridin je...“

„Nae'blis“, odgovori Grendal. „Da. Ali naklonost Velikog gospodara nije ogranićena samo na Nae'blisa kada je o ovome reć.“ Ona nastavi da miluje Aran'gar po obrazu, a ta žena pocrvene.

Aran'gar, baš kao i ostali Izabrani, žudi za Istinskom moći, ali je se istovremeno pribojava – jer je opasna, zamamna i zavodljiva. Kada je Grendal povukla tkanje Vazduha, Aran'gar se vratila u prostoriju i opet sela na svoju naslonjaču, a onda poslala jednoga od Grendalinih mezimaca da joj dovede onu Aes Sedai koja joj je služila kao igračka. Po tome kako se Aran'gar crveni u obrazima, videlo se da je i dalje obuzeta požudom; verovatno će se poslužiti Delanom kako bi skrenula sebi misli. Aran'gar se, izgleda, zabavljala primoravajući ružnjikavu Aes Sedai da joj se potčinjava.

Delana je stigla tek nekoliko trenutaka kasnije; stalno je u blizini. Ta Šijenarka je blede kose, zdepasta i debelih udova. Grendal zgađeno izvi usne. Nimalo ljupko stvorenje. Ni najmanje nalik na Aran'gar. Ona bi bila izvanredan mezimac. Možda će se Grendal jednoga dana ukazati prilika da je upravo u to pretvori.

Aran'gar i Delana počese da razmenjuju naklonosti u naslonjači. Aran'gar je nezasita, što je Grendal u brojnim prilikama znala da iskoristi, pri čemu je zavodljivost Istinske moći samo poslednja prilika u nizu. Naravno, i Grendal ume da uživa u zadovoljstvima, ali uvek se stara da ljudi misle kako ona udovoljava sebi više nego što to zapravo čini. Ako čovek zna šta ljudi očekuju, ta se očekivanja mogu iskoristiti. To...

Grendal se ukoči kada joj u ušima zazvoni na uzbunu, kada začu zvuk talasa kako se krše jedan o drugi. Aran'gar je i dalje uživala; ona taj zvuk ne može da čuje. To tkanje je bilo veoma određeno i postavljeno tamo gde njene sluge ne mogu slučajno da ga pokrenu.

Grendal ustade i priđe vratima, ničim ne pokazujući užurbanost, pa onda posla nekoliko svojih mezimaca da skreću pažnju Aran'gar. Najbolje je da najpre otkrije razmere nevolje pre nego što u sve to umeša i nju.

Grendal pođe niz hodnik sa čije su tavanice visili zlatni svećnjaci, a na zidovima ogledala. Prešla je pola puta niz stepenište kada je Garumand – kapetan njene dvorske straže – dotrčao uz njega. Bio je Saldejac, daleki rođak kraljice, s gustim brkovima na vitkom i zgodnom licu. Naravno, zahvaljujući Prinudi bio joj je u potpunosti odan.

„Velika gospo“, zadihano joj se obrati, „jedan čovek je zarobljen dok se približavao dvoru. Moji ljudi su ga prepoznali kao jednog vlastelinčića iz Bandar Ebana, pripadnika kuće Ramšalan.“

Grendal se namršti, pa mahn timer Garumandu da je sledi kad se zaputila prema jednoj od svojih prijemnih odaja – maloj sobi bez prozora, zastrtoj crvenim. Izatka štit protiv prisluškivanja, pa posla Garumanda da dovede uljeza.

On se ubrzo vrati s nekim stražarima i jednim Domancem u odeći jarkih zelenih i plavih boja, s lažnim mladežom u obliku zvona na obrazu. Za urednu

kratku bradu bili su mu privezani sićušni zvončići, koji se zanjhaše i zazvoniše kada su ga stražari gurnuli napred. On otrese rukave, streljajući vojnike pogledom i ispravljajući izgužvanu košulju. „Jesam li ja to predat u ruke...”

Kada ga Grendal obmota tkanjima Vazduha i stade da mu kopa po umu, on se zagrcnu. Pogled mu se izgubi u daljini i on na tren zamuca.

„Ja sam Pikor Ramšalan“, kaza jednoličnim glasom. „Poslao me je Ponovorođeni Zmaj kako bih uspostavio savezništvo s trgovačkom porodicom koja boravi u ovoj utvrdi. Ja sam pametniji i lukaviji od Al'Tora, pa sam mu potreban da bih sklapao savezništva u njegovo ime. On se naročito boji ljudi koji žive u ovoj palati, što ja smatram besmislenim, budući da je daleka i nebitna.

Ponovorođeni Zmaj je očigledno slabić. Verujem da ću biti izabran za narednog kralja Arad Domana tako što ću zadobiti njegovo poverenje. Želim da ti sklopiš savezništvo sa mnom, a ne s njim, pa ću ti obećati da ću ti biti naklonjen kada budem kralj. Ja ću...”

Grendal mahnu i prekinu ga u pola reči, pa prekrsti ruke i sva se naježi.

Ponovorođeni Zmaj ju je pronašao.

Poslao je nekoga da joj skrene pažnju.

On misli kako može da je obmane.

Ona smesta izatka kapiju koja je vodila ka jednom od njenih najtajnijih skrovišta. Hladni vazduh je zapahnu iz dela sveta gde je trenutno bilo jutro, a ne rano veče. Najbolje je da bude oprezna. Najbolje je da pobegne. Mada...

Pokoleba se. On mora da spozna bol... mora da spozna osujećenost... mora da spozna jad. Upoznaj ga s time. Bićeš nagrađena.

Aran'gar je pobegla od Aes Sedai, glupo dozvolivši da je osete kako usmerava saidin. I dalje trpi kaznu zbog svog neuspeha. Ako Grendal sada ode – i propusti priliku da izvede da se Al'Tor umrsi kao pile u kućine – hoće li i ona biti slično kažnjena?

„Šta je ovo?“, začu se Aran'gar. „Propustite me, budale. Grendal? Šta to radiš?“

Grendal tiho zasikta, pa zatvori kapiju i pribra se. Klimnu da propuste Aran'gar u prostoriju. Gipka žena priđe do vratku, gledajući – i odmeravajući – Ramšalana. Grendal nije trebalo da pošalje svoje mezimce da joj skreću pažnju; taj potez je verovatno pobudio sumnju u njoj.

„Al'Tor me je pronašao“, šturo kaza Grendal. „Poslao je ovoga da sklopi 'savezništvo' sa mnom, ali nije mu kazao ko sam ja. Al'Tor verovatno želi da ja pomislim kako je ovaj čovek slučajno nabasao na mene.“

Aran'gar napući usne. „Dakle, pobeći ćeš? Opet ćeš uteći iz središta događanja?“

„Ti ćeš da mi kažeš?“

„Bila sam okružena neprijateljima. Jedino sam mogla da pobegnem.“ To je zvučalo kao dobro uvežbana rečenica.

Takve reči su izazov. Aran'gar će služiti *njoj*. Možda... „Ume li ona tvoja Aes Sedai da izvede Prinudu?“

Aran'gar slegnu ramenima. „Naučena je tome. Može da prođe.“

„Dovedi je.“

Aran'gar izvi obrvu, ali klimnu u znak pokornosti, pa ode da to lično obavi – verovatno kako bi dobila na vremenu za razmišljanje. Grendal posla slugu da joj donese jednu od njenih krletki s gugutkama. Doneli su joj pticu pre nego što se Aran'gar vratila, pa Grendal pažljivo izatka Istinsku moć – opet osećajući ushićenje zbog toga što je drži u sebi – i stvorila zamršeno tkanje Duha. Može li se setiti kako to da uradi? Prošlo je tako mnogo vremena.

Položila je tkanje preko ptičjeg uma. Vid kao da joj se *podvoji*. Na tren, videla je dva prizora pred sobom – svet onakav kakav ona vidi i senoviti prizor koji vidi ptica. Ako se usredsredi, može svu pažnju posvetiti jednom ili drugom.

Glava ju je bolela od toga. Ptičji vid je potpuno drugačiji od ljudskog: vidno polje je daleko veće, a boje su tako živopisne da su bezmalo zaslepljujuće, ali sve joj je mutno pred očima i teško joj je da oceni razdaljine.

Ona tutnu ptičji vid u neki budžak svog uma. Gugutka je neupadljiva, ali daleko teža za korišćenje od gavrana ili pacova, omiljenih očiju Velikog gospodara. To tkanje na njima radi bolje nego na drugim životinjama. Mada, većina strvinara koji motre za Velikog gospodara moraju da se vrate da bi on znao šta su videli. Nije baš sigurna zašto je tako – zamršene pojedinosti posebnih tkanja Istinske moći njoj nikada nisu imale smisla. Bar ne koliko Aginoru.

Aran'gar se vratila sa svojom Aes Sedai, koja u poslednje vreme deluje sve bojažljivije. Ona pade u dubok naklon pred Grendal, a onda ostade u tom položaju potčinjenosti. Grendal pažljivo ukloni svoju Prinudu s Ramšalana, tako da on ostade ošamućen.

„Šta želiš da učinim, o velika?“, upita Delana, gledajući najpre Aran'gar, a onda Grendal.

„Prinudu“, odgovori Grendal. „Najzamršeniju i najsloženiju što možeš.“

„Šta želiš da Prinuda čini, velika gospo?“

„Ostavi ga u stanju da se ponaša kako želi“, odgovori Grendal. „Ali ukloni sva sećanja na događaje koji su se ovde odvili. Zameni ih sećanjima na razgovor s nekom trgovačkom porodicom i sklapanje savezništva sa njima. Dodaj tome nekoliko nasumičnih zahteva – šta god ti sine.“

Delana se namršti, ali naučila je da ne dovodi u pitanje ono što joj Izabrani saopšte. Grendal prekrsti ruke i stade da lupka jednim prstom dok je gledala

Aes Sedai kako radi. Osećala je sve veću strepnju. Al'Tor zna gde je ona. Hoće li je napasti? Ne, on ne ozleđuje žene. Upravo taj njegov nedostatak jeste od suštinske važnosti. To znači da će ona imati vremena da odgovori. Zar ne?

Kako li mu je pošlo za rukom da joj uđe u trag i pronade taj dvor? *Savršeno* je sakrila svoje tragove. Jedini poslušnici koje je pustila da odu od nje bili su pod tako teškom Prinudom da bi ih njeno uklanjanje ubilo. Zar je moguće da je ona Aes Sedai koja je s njim – Ninaeva, žena nadarena za Lečenje – uspela da potkopa i pročita Grendalina tkanja?

Grendal mora da dobije na vremenu i mora da otkrije šta Al'Tor zna. Ako je Ninaeva al'Mera dovoljno vešta da pročita Prinudu – to je opasno. Grendal mora da ga navede na lažan trag i da odgodi susret s njim – pa otud i njen zahtev da Delana stvori tešku Prinudu, koja sadrži čudne uslove.

Upoznaj ga s bolom. Grendal to može da izvede.

„Sada ti“, reče ona gledajući Aran'gar kada je Delana završila. „Nešto zamršeno. Hoću da Al'Tor i njegova Aes Sedai otkriju muški dodir na njegovom umu. To će ih dodatno zbuniti.“

Aran'gar slegnu ramenima, ali usredsredi se kao da plete gustu i zamršenu Prinudu preko uma nesrećnog Ramšalana. On jeste *pomalo* lepuškast. Je li Al'Tor pretpostavio da će ga ona uzeti za svog mezimca? Da li se dovoljno dobro seća vremena kada je bio Lijus Terin da bi je toliko dobro poznao? Njeni izveštaji o tome koliko on pamti od svog starog života potpuno su protivrečni, ali izgleda da se on priseća sve više i više. To je brine. Lijus Terin je možda i mogao da joj uđe u trag i pronade taj zamak. Nikada ne bi očekivala da je Al'Tor u stanju da izvede to isto.

Aran'gar je završila.

„A sada“, reče Grendal i pusti tkanja Vazduha, obraćajući se Ramšalanu, „vрати se i saopšti Ponovorođenom Zmaju da si ovde postigao uspeh.“

Ramšalan trepnu, odmahujući glavom. „Ja... Da, moja gospo. Da, verujem da će veze koje smo danas uspostavili biti izuzetno probitačne za nas oboje.“ Nasmeši se. Slabouma budala. „Gospo Basena, možda bi trebalo da obedujemo i popijemo nešto kako bismo proslavili uspeh naših pregovora? Put ka tebi bio je naporan i ja...“

„Odlazi“, hladno mu kaza Grendal.

„U redu. Bićeš nagrađena kada budem kralj!“

Njeni stražari ga odvedoše, a on stade da samozadovoljno zvižduće. Grendal sede i sklopi oči, a nekoliko njenih vojnika priđe da je čuva. Debeli tepih priguši bat njihovih čizama.

Ona se zagleda kroz gugutkine oči privikavajući se na neobičan vid. Na njeno naređenje, jedan sluga uhvati gugutku i prinese je prozoru u hodniku

ispred prostorije. Ptica skoči na prozorski okvir. Grendal je lagano ponuka da poleti; nije dovoljno uvežbana da u potpunosti ovlada njome. Letenje je daleko teže nego što izgleda.

Golubica izlete kroz prostor. Sunce je zalazilo iza planina, obasjavajući ih besnim crveno-narandžastim svetlom, a jezero ispod zamka poprimilo je tamnu i senovitu plavo-crnu boju. Vidik koji se pružao bio je ushićujući ali i mučan dok se gugutka dizala kroz vazduh i sletala na jedan od tornjeva.

Ramšalan je nakon nekog vremena izašao kroz kapije zamka. Grendal je lagano pogurala gugutku da skoči s tornja i pohrli ka tlu. Stiskala je zube od tog strmoglavog pada od kojeg joj se utroba prevrtala. Zidine zamka od brzine leta stopile su se u jednu mrlju. Gugutka se poravna sa tlom i polete za Ramšalanom. On kao da je gundao nešto sebi u bradu, mada je ona kroz gugutkine nepoznate ušne školjke mogla da razazna samo najosnovnije zvukove.

Neko vreme ga je sledila kroz sve mračniju šumu. Bolje bi joj bilo da se poslužila sovom, ali nije imala sove u krletkama. Korila je sebe zbog toga. Gugutka je letela s grane na granu. Šumsko tle bilo je prekriveno niskim rastinjem i opalim borovim iglicama. To joj je bilo krajnje neprijatno.

Ispred nje se videlo svetlo. Bilo je slabašno, ali gugutkine oči su s lakoćom razaznavale svetlosti i senku, pokrete i spokoj. Pogurala je gugutku da istraži o čemu je reč i da ostavi Ramšalana.

Svetlost je dopirala iz kapije otvorene nasred jedne čistine. Iz kapije je sipao topli sjaj, a ispred je stajalo nekoliko prilika. Jedna od njih bio je Al'Tor.

Grendal na tren obuze strah. On *jeste* ovde i gleda preko grebena ka njoj. Unutrašnja tmino! Nije sa sigurnošću znala da li je on lično ovde ili će Ramšalan proći kroz kapiju kako bi mu uručio izveštaj. Kakvu to igru Al'Tor igra? Njena gugutka je sletela na granu. Za to vreme, Aran'gar se žalila i zapitkiivala Grendal šta ona to vidi. Videla je gugutku i zacelo shvatila šta Grendal namerava.

Grendal se još više usredsredi. Ponovorođeni Zmaj, čovek koji je nekada bio Lijus Terin Telamon. On *zna* gde je ona. Nekada ju je mrzeo iz dubine duše; koliko se on *zaista* seća? Pamti li da je ona ubila Janet?

Al'Torovi pripitomljeni Aijeli dovedoše mu Ramšalana, a Ninaeva stade da ga ispituje. Da, ta Ninaeva izgleda jeste u stanju da čita Prinudu. Ako ništa drugo, zna šta da gleda. Moraće da umre; Al'Tor se oslanja na nju, tako da će mu njena smrt naneti bol. A nakon nje, umreće ona Al'Torova tamnokosa ljubavnica.

Grendal ponuka gugutku da sleti na nižu granu. Šta li će Al'Tor da uradi? Grendalini nagoni govorili su joj da se on neće usuditi da povuče potez dok ne odgonetne njene namere. Sada se ponaša isto kao u njeno Doba; voleo je da kuje planove i da troši vreme pripremajući se za jedan veliki napad.

Namršti se. Šta li on to priča? Ona se napregnu pokušavajući da razazna zvukove. Proklete bile te ptičje uši – glasovi zvuče kao graktanje. Kalandor? Zašto on priča o Kalandoru? I o nekoj kutiji...

Nešto mu zablista u ruci. Pristupni ključ. Grendal se ote oštar uzdah. Zar je *to* doneo sa sobom? To čudo je skoro jednako strašno kao kobna vatra.

Ona iznenada shvati šta se dešava. Prevarena je.

Sva sleđena i prestravljena, ona pusti Gugutku i smesta otvori oči. I dalje sedi u maloj sobi bez prozora. Aran'gar prekrštenih ruku stoji pored dovratka i naslanja se na zid.

Al'Tor je poslao Ramšalana *očekujući* da on bude zarobljen i da na njega bude stavljena Prinuda. Ramšalanova jedina svrha bila je da Al'Toru obezbedi potvrdu da je Grendal u zamku.

Svetlosti! Postao je tako lukav.

Ona pusti Istinsku moć i prigrli manje divan saidar. Brzo! Osećala se toliko uznemireno da umalo nije uspela da prihvati saidar. Preznojavala se.

Mora da ode. Smesta.

Ona otvori novu kapiju. Aran'gar se okrenu i zagleda kroz zidove u Al'Torovom smeru. „Toliko Moći! Šta on to radi?“

Aran'gar. Ona i Delana su izatkale Prinudu.

Al'Tor mora da bude ubeđen da je Grendal mrtva. Ako uništi zamak, a one Prinude ostanu, znaće da je njegov napad bio promašaj i da je Grendal i dalje živa.

Grendal obrazova dva štita i munjevito ih postavi – jedan na Aran'gar, a drugi na Delanu. Žene ošto uzdahnuše. Grendal priveza tkanja i obavi ih Vazduhom.

„Grendal?“, uplašeno upita Aran'gar. „Šta to...“

Bliži se. Grendal skoči kroz kapiju, pa se zakotrlja kroz nju, prevrnuvši se i pocepavši haljinu, koja se zakačila za neku granu. Zaslepljujuće svetlo blesnu iza nje. Dok se upirala da raščini kapiju, krajičkom oka je ugledala užasnutu Aran'gar pre nego što je sve nestalo u prelepom čistom belilu.

Kapija nestade, ostavljajući Grendal u tami.

Srce joj je užasnom brzinom kucalo dok je tako ležala, skoro zaslepljena bleskom. Otvorila je najbržu kapiju koju je mogla – kapiju koja je vodila tek nedaleko odatle. Ležala je u prljavom rastinju povrh grebena iza zamka.

Preplavi je talas nečega *pogrešnog*, mreškanja vazduha, talasanja Šare. To se zove kobni vrisak – trenutak kada sve što je stvoreno urla od bola.

Sva uzdrhtala, udahnu i izdahnu. Ali mora da vidi. Mora da zna. Ustade i shvati da je uganula levi gležanj. Nekako došepa do ivice šume i pogleda naniže.

Natrinova humka – čitav dvor – jednostavno je nestala. Spržena iz Šare. Nije mogla da vidi Al'Tora na njegovom udaljenom grebenu, ali znala je gde se on nalazi.

„Ti“, procedi. „Ti si postao *daleko* opasniji nego što sam pretpostavila.“

Na stotine prelepih muškaraca i žena, najlepših koje je prikupila – više ih nema. Njeno uporište, na desetine predmeta Moći, njen najveći saveznik među Izabranima. Više ih nema. To je neizmerna nesreća.

Ne, pomislila je. Živa sam. Predvidela je njegove postupke, makar samo za nekoliko trenutaka. Sada će on misliti da je mrtva.

Odjednom se oseti bezbedno kao nikada otkad je pobegla iz zatvora Velikog gospodara. Sem što je, naravno, upravo izazvala smrt jednog od Izabranih. To neće biti po volji Velikom gospodaru.

Šepajući, spusti se sa grebena, već razmišljajući o svom sledećem potezu. Moraće da ga povuče veoma, veoma pažljivo.

Galah Damodred, lord kapetan zapovednik Dece Svetla, istrgnu čizmu iz do gležanja dubokog blata, zbog čega se začu gnjecav zvuk.

Bajtmiji su zujali po vlažnom vazduhu. Dok je vodio konja ka suvljem tlu, svaki dah je pretio da će ga naterati da povrati zbog smrada mulja i ustajale vode. Iza njega je gacala duga i vijugava povorka od po četiri čoveka u redu, a svi do jednog su bili kaljavi, znojavi i iznureni koliko i on.

Nalazili su se na granici Geldana i Altare, u močvari u kojoj su hrastovi ustukli pred lovorom i paukolikim kedrovima, čije se korenje širilo nalik na vretenaste prste. Smrdljivi vazduh bio je usijan – uprkos hladu i tmurnom nebu – i težak od vlage. Bilo je to kao da diše nekakvu ogavnu supu. Galah se kuvao pod svojim oklopnim prsnikom i verižnjačom, a sve ga je svrbelo od prljavštine i slanog znoja. Kupasti kalpak visio mu je sa sedla.

Ma koliko se on sam bedno osećao, taj put jeste najbolji. Asunava neće očekivati da tuda prođu. Galah nadlanicom obrisa znoj s veđa i pokuša da hoda podignute glave kako bi ohrabrio one koji ga slede. Sedam hiljada ljudi. Deca koja su odabrala njega a ne seanšanske zavojevače.

Mrkozelena mahovina visila je s granja, nalik na meso potrgano s trulih leševa. Tu i tamo bolesno sivilo i zelenilo bivalo je narušeno sićušnim, jarkim ružičastim ili ljubičastim cvetovima, koji su se gnezdili oko potočića. Njihova iznenadna boja bila je neočekivana, kao da ju je neko poprskao po tlu.

Neobično je bilo zateći lepotu na takvom jednom mestu. Hoće li on moći da otkrije Svetlost i u okolnostima u kojima se nalazi? Pribojavao se da to neće biti tako lako.

On povuče Stamenog napred. Čuo je zabrinute razgovore iza sebe, povremeno prekidane psovkama. To mesto u kom su, sa smradom i bubama što ne prestaju da grizu, iscrpeće i najbolje ljude sve do njihovih krajnjih granica.